

**Актуални въпроси, свързани с отразяване на войната,
която Руската федерация води срещу народа на Украйна**

На заседанието си на 15 март Комисията за журналистическа етика обсъди някои въпроси, свързани с журналистическото отразяване на войната в Украйна за целите на новините и актуалната публицистика.

В резултат са приети следните становища.

1. Становище за публикуването на снимки и видео, на които по разпознаваем начин са отразени деца в контекста на войната

КЖЕ взе предвид няколко случая, в които чрез видео материали и снимки са показани на света изпитанията, но и героизма на деца в условията на войната. Снимки на деца стават символ на опустошението и ужаса на войната. Историята на десетгодишния Хасан, който пропътува сам стотици километри, за да намери сигурност при родственици в Словакия, е на първите страници на големите световни медии.

Макар че всеки отделен случай трябва да се прецени отделно, КЖЕ намира, че стандартът за защита на децата и съображенията срещу публикуване на снимки и видео, на които те са разпознаваеми, в отделни случаи е възможно да отстъпят място на съображенията за показване на истината за войната такава, каквато е, **след задълбочена преценка на редакцията, и снимки на деца е възможно по изключение да бъдат публикувани.**

2. Становище за форумите в информационните сайтове

КЖЕ взе предвид зачестили случаи на форуми под публикации на качествени медии, преднамерено атакувани от тролове. Все по-често има опити за превземане и овладяване на форуми от тролове и агресивни посетители. Това явление е отразено в научни доклади, разкриващи превземането на форумите на определени големи демократични европейски медии, за да попречи на нормалното функциониране на форумите и да създаде видимост за несъществуващи и деформирани обществени нагласи към предмета на публикациите.

Превзетите форуми под публикации за войната в Украйна станаха причина за призови в социалните мрежи подобни форуми да бъдат затворени.

КЖЕ вече е имала повод в решенията си да изрази становище, че - макар че става дума за съдържание, създадено от трети лица - според практиката на Европейския съд за правата на човека отговорността за съдържанието на форумите в определени случаи се носи от медиите – според решението по [делото Delfi v Estonia](#) това важи за реч на омразата и призоваване към насилие. В други случаи, като например [по делото Høyness v Norway](#), ЕСПЧ приема, че коментарите не представляват реч на омразата или подбуждане към насилие, има изградена система за модерирание, един от коментарите дори е изтрит по собствена инициатива на изданието, което е действало по подходящ начин и не следва да носи отговорност.

Като подчертава, че това е индивидуално решение в рамките на редакцията свобода на всяка медия, КЖЕ принципно смята, че пространства за дискутиращи общности следва да има и електронните медии трябва да се положат усилия за това. КЖЕ призовава

изданията да действат по подходящ начин, включително със съвременни автоматизирани средства, където е възможно, за да предпазят аудиторията си от деструктивното влияние на троловете. Комисията ще наблюдава този процес и при необходимост ще излезе отново със становище.

3. Становище за гледните точки в новините и актуалните предавания при отразяването на войната в Украйна

КЖЕ взе предвид, че в национални и други медии гледната точка на официален Кремъл се представя наред и равнопоставено с гледната точка на представителите на държавата Украйна, срещу която се осъществява непредизвикана агресия с военни средства.

Подобно на разбирането за медиен плурализъм по време на COVID пандемия, когато мнението на отричащите съществуването на пандемията и на антиваксърите беше представяно наред и равностойно с гледната точка на съвременната наука за необходимостта от средства за защита, и сега автори на медийни публикации и водещи на актуални предавания дават простор на пропагандни тези на агресора от Кремъл, засягащи правото на украинците на собствена държава, ролята на ЕС и НАТО, конспиративни теории за „поети ангажменти, които НАТО нарушава с разширяването си на изток“ и пр., с аргумента за „различните гледни точки“.

КЖЕ смята, че аудиторията следва да бъде информирана за гледната точка и тезите както на Украйна, така и на агресора Кремъл, но представянето на пропагандните тези трябва да става винаги в контекст. При липса на контекст медиите се превръщат в обикновен ретранслатор и усилвател на дезинформация и пропаганда за война, идваща от официалните руски институции. Пропагандата трябва да бъде представяна именно като пропаганда и на хибридните тези да се противопоставят аргументи и факти.

Съмнението, което е присъщо за журналистите, следва да бъде запазено. Събитията, свързани с войната в Украйна, трябва да бъдат отразени с максимална прецизност и вярност към фактите и в адекватен контекст. Медиите следва да не дават трибуна на лица, които фалшифицират и представят превратно фактите. От водещите се очаква съсредоточеност в живите предавания, за да не допуснат нахлуване на пропаганда и дезинформация под формата на „друга гледна точка“, а от екипите се очаква своевременна реакция на дезинформацията с факти.

КЖЕ напомня, че член 20 от Международния пакт за граждански и политически права (МПГПП) съдържа важно изключение от правото на свобода на изразяване – забрана на пропагандата на война. Медиите следва да имат предвид и Наказателния кодекс, който предвижда престъпления като: пропаганда за война (чл.407), подстрекателство към война (чл.408) и оправдаване, отричане и грубо омаловажаване на извършено престъпление против мира и човечеството (чл.419а).